

Jonas Sjöstedts jultal, 2018-12-13

Klockan ringde tidigt på morgonen. Vi packade ner termosar och mackor, sedan bar det av. Skraltiga bussar hade lånats in för att ta oss till skogen utanför Ödsmål i södra Bohuslän. Där planerades ett motorvägsbygge, som vi protesterade mot. Hundratals människor samlades ute i skogen vid varje demonstration. Det var miljörörelsen, det var vänstern.

Folk tänker inte så mycket på det idag, men under 1980-talet var försurning orsakad av utsläpp från fabriker och trafiken ett allvarligt miljöproblem. Runt om i Europa och även i Sverige dog skogar och sjöar förstördes. Man kunde se det med egna ögon, de döende träden. En motorväg skulle öka på de problemen.

Vi lyckades inte stoppa motorvägsbygget, men våra protester var en del av något större, en rörelse som tvingade politiker att fatta rätt beslut och göra något åt försurningen. Idag är det inte alls ett så stort problem som det var då.

Nu står vi inför ett nytt decennium och vi har en ny generation som går ut på gatorna. Det gäller klimatet.

I årtionden har forskarna varnat för att klimatet förändrats. För det mesta för döva öron. Trots larmrapporter har vuxenvärlden hellre kört på som vanligt än att ta in den situation vi står inför. Smältande isar och höjda havsnivåer som riskerar att dränka hela länder har ignorerats. Stormar, översvämningar och torka som orsakar katastrofer och där människor dör har nog inget att göra med utsläppen har man sagt. Inte heller värmeböljorna som aldrig tar slut och de skogsbränder som följer i dess spår. Fossilbolagen har kört på. Desinformation och lobby pengar har gett dem effektiva dimridåer. Och det mesta har fortsatt som vanligt.

Det vill fossilbolagen fortsätta med. De kommer aldrig att förändra sig frivilligt så länge de kan göra vinst. Istället försöker de verka miljö- och klimatvänliga. Ta Preemraff i Lysekil. Istället för att ställa om verksamheten och lägga ner planerna på ett utbyggt oljeraffinaderi går

de ut med en massiv kampanj om hur miljövänliga just deras fossila bränslen är. Allt för att få fortsätta släppa ut och fortsätta tjäna pengar.

Ta bilindustrin. Istället för att ställa om produktionen och göra den fossilfri, lanserade de dieslbilar som det miljövänliga alternativet. Många gick på det. För vem kunde veta att alltsammans var en gigantisk bluff, iscensatt av bilindustrin? Med falska tester har de släppt ut partiklar i luften i en omfattning få hade kunnat ana. Det får konsekvenser: Astma, hjärt- och kärlsjukdomar... Luftföroreningar gör att tusentals svenskar dör en för tidig död. Varje år.

Det är så de gör, fossilbolagen. Alltid vinsten först, även när jorden håller på att brinna upp. Även när ö-nationer håller på att sjunka ner i Stilla havet. Även om våra kroppar blir sjuka av alla föroreningar som dieselfordonen släpper ut.

Vi som velat få till något annat har varit i underläge. Men så är det inte längre. För snart två veckor sedan gick en halv miljon människor ut på gatorna i Madrid i en mäktig demonstration för klimatet. Det hade aldrig hänt om inte unga runt om i världen satt ner foten. Det hade inte hänt om de inte ryckt bort vuxenvärldens kollektiva skygglappar och krävt att de måste ta sitt ansvar.

Det är tydligt hur ungdomarna utmanar makten. Trump ber Greta Thunberg att chilla, Putin säger att Thunberg är manipulativ, Bolsonaro hånar henne. Hon är klimatförnekarnas favorit-hatobjekt. Hon utmålas som vänsterpopulist av Sveriges Television. Det är inte en slump. Fossilkapitalet och deras presidenter är rädda för ungdomarna, de vet att de unga är framtiden och att de unga ser igenom deras svek.

Och vet ni en sak, världen behöver fler vänsterpopulister!

Unga som är tydliga med att det inte är de som ska röja upp i den här röran. Det måste vuxenvärlden göra. Och det är så det måste vara. Jag vill att mina barn och deras generationskamrater ska få vara barn. De har dragit det tyngsta lasset, de har fått de vuxna att lyssna. Nu måste vi vuxna ta ansvar för de politiska besluten.

Det är därför jag kommer göra allt jag kan för att Sverige ska ställa om och vara helt fossilfritt år 2040. Vänsterpartiet har en plan för att det ska göras på ett rättvist sätt där ingen lämnas efter, varken de som bor på landet eller i stan, i lägenhet eller i villa. Det ansvaret kommer vi i vänstern att ta, ända fram till den dag det är dags för våra barn att ta över.

Och då vet jag att de kommer göra ett fantastiskt jobb.

***

För några veckor sedan hittades en man död i sin lägenhet på Söder i Stockholm. Radion stod på. Räkningarna hade betalats med autogiro. Ingen hade märkt någonting. Enbart dagstidningarnas datum kunde berätta hur lång tid som gått. Han hade legat där i tre år.

Jag tänker på den ensamheten ibland. Hur den ser ut i vardagen. Att inte ha någon alls att prata med. Inte vid köksbordet över morgontidningen. Inte till underhållningen på fredagskvällen hemma i TV-soffan. Ingen som ringer och kollar hur det gick med det där läkarbesöket.

Ingen att fira jul med.

Den här högtiden där man förväntas vara tillsammans med nära och förhoppningsvis kära. Käka julbord, doppa i grytan, se på Kalle Anka och Karl-Bertil Jonssons julafton. Men där många inte har någon att vara med. Det blir bara ytterligare en dag att fördriva, i ensamhet, med radion som enda sällskap. Det tänker jag på när jag kokar julgröten i väntan på att barnen ska vakna tidigt på jultidningen.

Ett parti som gärna talar om att de vill lösa den utbredda ensamheten i vårt samhälle är Kristdemokraterna. Deras lösning? Ännu ett skatteavdrag, denna gång för gåvor. Vi tycker inte att det räcker. Som samhälle har vi ett ansvar att ta hand om varandra, tillsammans. Då går det inte att sänka skatten med 20 miljarder för de rikaste som de gjorde tillsammans med Moderaterna och Sverigedemokraterna i den

servettskiss som styrt landet senaste året. Det gör det inte mindre ensamt på äldreboendet.

För att bryta ensamheten behöver det finnas platser där man kan träffa andra, utan att behöva köpa något. Att gå till bibblan, läsa tidningen och snicksnacka lite med bänkgrannen är ett sånt ställe. Att gå till kulturskolan och spela i orkester ett annat. Det är sådana platser vi behöver, platser där man blir mindre ensam.

Då går det inte att skära i kulturskolans verksamhet och dra ner på bibliotekens öppettider, så som man gjorde i Stockholm så fort KD fick makten. Då går det inte att stänga dagverksamheten för psykiskt funktionsnedsatta såsom man gjorde i Bengtsfors. Eller lägga ner öppna förskolan, som Alliansen vill göra i Göteborg.

***

Min dotter Greta tränar simning flera gånger i veckan. Ända sedan hon tog sina första simtag har jag suttit i simhallar med en kaffekopp i handen, väntat på henne, bytt några ord med andra föräldrar. Sett hur det går för henne nere i bassängen. Jag har sett hur självförtroendet vuxit i takt med att simtagen blivit kraftigare. Hur hon gått från baddaren till fjärlssim. Hur det inte längre är jag som håller upp henne för att hon ska öva bröstsim i vattnet, nu är det hon som enkelt simmar ifrån mig.

Jag har tillbringat en del tid i simhallen i Västertorp. Det är en sliten koloss, byggd på 70-talet. Renoveringsbehovet är uppenbart, frågan har stötts och blötts i många år. Till sist blev det klart, en ny hall ska byggas. Så att människor kan fortsätta att mötas, på läktaren och i simbassängen. På vattengympan för seniorer och babysimmet för de allra yngsta.

Så blev det inte i Malå i Västerbotten. För några år sedan tvingades kommunen att stänga simhallen. Det hade tjänat ut sin livslängd. Kaklet släppte från väggarna, det var fukt och mögel. De hade inte råd att renovera.

I höst har jag pratat mycket om krisen i kommunerna. Skolor som säger upp personal, att det inte längre finns elevassistenter till den som behöver lite extra stöd. Inte finns någon som frågar hur det gick med matteläxan och hur det är, egentligen. Hur de gamla på äldreboendet inte kunnat räkna med att nattpersonalen kommer lika snabbt när det behövs. Att det är ännu färre i personalen som har tid att sitt ner, lyssna och ta en kaffe.

Den här krisen handlar också om färre mötesplatser. Borgarna valde att sänka skatten istället för att satsa på kulturskolor och bibliotek. Det var ett val. De sänkte skatten istället. Nu har de inga pengar. När kommuner går på knäna är det svårt att motivera en upprustning av simhallen på många miljoner kronor.

Så ska det inte behöva vara. Som land är vi så pass rika att vi har råd med både hemtjänst och kulturskola. Men då går det inte att bränna av pengarna på skattesänkningar för de som redan har, då måste pengarna komma alla till del. Genom offentliga investeringar.

För mig är en öppen simhall, en bibbla med generösa öppettider, en kulturskola dit alla har råd att gå ett sammanhållande kitt i samhället. Alla dessa platser, där man inte behöver köpa något, man kan träffas ändå. Där det inte spelar någon roll vem som är läkare och vem som är knegare. Vi sitter där med våra kaffekoppar, väntar på att barnen ska ställa upp sig på startpallarna och hoppa i vattnet. Byter några ord om hur bra den var, den där nya boken om Ålarna. Tar de första dansstegen i gympahallen, märker hur kul det är att röra på kroppen tillsammans med andra.

Det är samhällsgemenskap för mig. Och en bra bot mot ensamhet.

***

I boken Vem dödade min far skriver den franska författaren Édouard Louis om sin pappa. Édouard Louis och hans familj lever på existensminimum på den franska landsbygden. Inga pengar, alltid knapert, aldrig tillräckligt av någonting.

Men på julen dukas det upp. Det är gåslever, ostron och julstubbe. Ju mindre pengar familjen har, desto mer julbord blir det. På julen ska man inte vara fattig, är hans pappas inställning.

Vi håller med, så klart. Att behöva välja mellan julmat och julklappar till barnen, eller att behöva spara för att ha råd med något extra under julhelgen är inte ett samhälle som Vänsterpartiet vill ha. Därför föreslår Vänsterpartiet att den som har försörjningsstöd ska få 2000 kronor extra i december. För att alla ska ha råd att fira jul.

När Édouard Louis blir äldre lämnar han byn, flyttar till Paris och gör en klassresa. Blir en framgångsrik författare. Sliter sig loss från sin bakgrund. För högern är det en framgångssaga. Han är en av alla dem velat något. Som kämpat. Och som därför lyckas. För högern ser sällan att också den som stannar kvar VILL och KÄMPAR. Bara VD-strävan är god nog. Bara det ska belönas.

Inte heller ser högern att den som sliter sig loss lämnar något kvar. Något som inte riktigt går att reparera. En splittrad identitet, en oro för de som är inte klättrat. En skuld över att man själv slapp artrosen i den slitna rygg som lyft allt för många gamlingar på äldreboendet. Höfterna som inte pallade alla decennier på fabriksgolvet.

Den psykiska ohälsan som möter liten förståelse, för att det är sånt man inte pratar om som 50-årig man på en bruksort. Allt det som Eduard och andra klassresenärer aldrig kommer att drabbas av på samma sätt.

Det ser inte högern. De ser klasstillhörigheten som en språngbräda, något att ta avstamp från. Det är upp till var och en.

När Édouard Louis åker och besöker sin far är pappan strax över 50 men ser ut som en gammal man. Han har diabetes, magproblem, hjärtproblem och har svårt att röra sig utanför hemmet. Måste sätta sig och vila efter tio meter. Det är så fattigdom ser ut.

Men det talar inte högern om.

De låtsas inte om att det skiljer 18 år i livslängd mellan en högutbildad person i Danderyd och en lågutbildad person i Vårby i Stockholm. De blundar för att det finns 186 000 barn i Sverige idag som lever i ekonomisk utsatthet. De vill tro att klassidentitet är någonting man klättrar ifrån, inte något som följer med en hela livet.

Vi i vänstern vill annorlunda.

Vi vill få bort själva klassamhället. Vi kommer aldrig att vara nöjda så länge som människor delas in i klasser och deras livs längd och livsvillkor bestäms utifrån det. Vi vill att människor ska lyfta sig tillsammans, en stor gemensam klassresa. Det är därför vi pratar så mycket om jämlikhet och att de rika måste bidra mer. Det är för att vi vill skapa ett samhälle där alla barn får möjlighet att göra den resa som Edouard Louis gjorde.

En gång var det många som gjorde en gemensam klassresa. I boken Ålevangeliet skriver Patrik Svensson om sina föräldrar som växte upp under folkhemseran. Han berättar om hur deras arbetarklassliv blev väsensskilt från deras föräldrars villkor.

De behövde inte bo i ett dragigt ruckel, eller en mörk lägenhet, utan kunde bygga en stadig mexitegelvilla. De kunde skaffa en sommarstuga vid en sjö och en brygga att fiska från. De behövde inte göra några ”karriärval” för att ha råd, det var helt enkelt så samhället såg ut. Allt blev lite bättre, generation för generation, år från år. Hela arbetarklassen reste till ett bättre liv.

Idag är det inte så. Idag växer klyftorna istället för att krympa. Låt mig vara tydlig; Det är politiska beslut som ligger bakom dessa växande klyftor. Orättvisorna bygger på politiska val, högerpolitiken sliter isär vårt samhälle. Det är en politik som borgerliga partier skapar. Idag har Socialdemokraterna cementerat den i januariavtalet – som de själva lovat genomföra.

Det är dessa politiska beslut som gör att vissa kan gå före i vårdkön för att de har en privat vårdförsäkring, medan andra måste vänta

tålmodigt i månader för att få hjälp med den där operationen. Fast det borde gå snabbt för alla.

Det är sådana politiska beslut som gör att barn från olika bakgrund inte längre ses i klassrummet, utan att vissa barn kan ställas i kö till de fina skolorna redan på BB bara för att slippa möta andra barn.

Och det är politik som gör att vissa kan gå in och köpa den största platt-TV:n i elektronikbutiken vilken dag som helst utan att behöva avstå något annat, medan andra sparar till mellandagsrean för att kunna köpa den där vinterjackan som ungen behöver.

Vi i vänsterpartiet vill annorlunda.

Vi vill inte att enda gången butiksarbetaren och Vd:n möts är när Vd:n kommer in för att köpa den där stora Tv:n och avslutar affären med att betygsätta personen i kassan. Nöjd eller missnöjd med servicen – glad gubbe eller ledsen gubbe med ett knapptryck på väg ut.

Nej, vi vill ha ett samhälle där alla möts som människor. Då går det inte att en tredjedel av alla butiksanställda inte kan leva på sin lön, medan andra har hur mycket som helst.

Vi är redo att anta den enorma utmaning som ligger framför oss för att ändra samhället i rätt riktning. Sverige kan sluta klyftan, pengarna finns. Det handlar om vilja. Vi kan bli världens mest jämlika land.

Men då behöver vi bli fler som jobbar för den förändringen. Så innan du går på juledighet. Innan du lutar dig tillbaka i soffan efter risgrynsgröten, kollar på Karl-Bertil Jonsson och drömmer om att ta från de rika och ge till de fattiga. Passa på att gå med i Vänsterpartiet! Det är så vi kan skapa förändring!

Så ses vi efter helgerna med nya friska tag för ett bättre samhälle. Ett samhälle som är till för oss alla, inte bara de rikaste.

God jul!